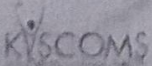

KISCOMS

INTERNATIONAL CONGRESS OF MEDICAL SCIENCES

6-7 May, 2017
Swiss Diamond Hotel
Prishtina, Republic of Kosovo

ABSTRACT BOOK FINAL PROGRAM

Introduction: The quality of surface waters is of great importance in terms of public health aspect, both for irrigation of agriculture and water sports & recreation. Water samples for physico-chemical and bacteriological analysis are taken once a month from 12 measuring points in Skopje.

Goal: Improving water quality in the rivers Vardar, Treska, Lepenec and Pchinja regarding their unsafety in bacteriological parameters.

Materials and methods: The data are derived from the Annual Report of the hygienic-sanitary condition of surface water from CPH Skopje for year 2015. This paper uses microbiological and physico-chemical methods, as well as statistical processing of the data.

Results: Analyses of taken samples from surface waters indicate the percentage of certain bacteriological parameters taken from a total of 66 samples of water, 94,29% are bacteriologically contaminated and 69,70% are probable number of coliforms from total of 46 water samples, 10,61% E. Coli from total 7 samples of water, 25,75% Enterococcus from total of 17 samples of water, 7,57% Proteus spp from of 5 water samples, 12,12% Pseudomonas spp from total of 8 samples of water, and 6,06% total number of aerobic mesophilic bacteria from a total of 4 samples of water. According to the results of monitoring the quality of surface water, 70% of rivers account of class IV and 30% of class V.

Conclusions: Rivers are polluted due to human influence, by discharging untreated municipal wastewater from urban settlements. It is necessary to improve the quality of surface water from rivers, due to the potential danger of using polluted water for irrigation and entry of polluted water in the food chain of cattle and humans.

Key words: River, Surface water, Bacteriological unsafety, Pollution, Classes.

“Cilësia e ujit për pije në Shkup dhe ndikimi i tij mbi shëndetin e njerëzve gjatë krizës (refugjatëve)”

P. Simjanoski¹, Sh. Musa¹, V. Dobrosavleviq¹, L. Kostadinovski¹, R. Pejçinovska², M. Gjetaj-Jakovski¹ / ¹Qendra për Shendet Publik – Shkup, R. e Maqedonisë

Hyrje: Pasqyra e dukurisë së faktorëve natyrorë dhe antropologjik (vërshime, persona të zhvendosur), gjatë ndihmës për refugjatët prej zonës së dytë sanitare-mbrojtëse të burimeve ujore Rashqe 1 dhe Rashqe 2, duke përfshirë cilësinë e ujit të patrajtuar dhe cilësinë e ujit për pije nga rrjeti ujësjellës me theks të veçantë në morbiditetin e fëmijëve.

Qëllimi: Pasqyra e sigurisë së ujit të patrajtuar prej kaptazhave Rashqe 1 dhe Rashqe 2 për periudhën 2001-2009. Të vërtetohet ndikimi mbi morbiditetin nga sëmundjet infektive të zorrëve tek fëmijët, prej (0-14 vite) gjatë periudhës së njejtë.

Materiali dhe metoda: Të dhënat janë të fituara nga rezultatet laboratorike prej analizave të bëra (fiziko-kimike dhe mikrobiologjike) të mostrave të ujit të patrajtuar nga kaptazhat Rashqe 1 dhe 2, ndërsa të dhënat për morbiditetin nga sëmundjet infektive të zorrëve tek fëmijët (0-14 vite) janë të fituara nga raporti vjetor për gjendjen sanitaro-higjienike prej Qendrës për Shëndet Publik në Shkup.

Rezultati: Rezultatet e analizuar tregojnë rritje të përqindjes së mostrave nga kaptazha Rashqe 2 prej 16,67% në vitin 2001 deri në 54,37% në vitin 2009. Nga analiza e të dhënave mund të konstatohet se morbiditeti nga sëmundjet infektive të zorrëve A00-A09 në periudhën 2001-2009 nuk shënon rritje tek fëmijët (0-14).

Përfundim: Kampet e refugjatëve kanë ndikim mbi cilësinë e ujit për pije përmes kontaminimit mikrobiologjik të ujit për pije, prania e bakterieve patogjene, prania e amonjakut dhe nitriteve. Faktorët natyrorë dhe antropologjik nuk kanë ndikim mbi morbiditetin te popullata e fëmijëve (0-14 vite). Është e nevojshme të zgjerohet zona mbrojtëse rreth burimeve Rashqe 1 dhe 2.

Fjalë kyçe: Uji për pije, morbiditet, zona mbrojtëse, uji i patrajtuar, kaptazha.